

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีวิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method Research) ได้เก็บข้อมูลจาก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน ๒๕ คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสนทนากลุ่ม จำนวน ๑๐ คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และแบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องพุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สรุปตามประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๕.๑.๑ สภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านร่างกาย ๒. ด้านจิตใจ ๓. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ๔. ด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีความต้องการให้คุณภาพชีวิตของตนดีขึ้นหลังจากการมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งการประเมินสถานการณ์และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการพัฒนาก้าวหน้าไปได้ระดับหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับ การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างต่อเนื่อง ผลที่เห็นเด่นชัดจากการส่งเสริมกิจกรรมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการตื่นตัวขององค์กรชุมชนระดับหมู่บ้านถึงระดับจังหวัด ซึ่งผลการพัฒนาประการหนึ่ง คือ การรวมตัวเป็นองค์กรหรือกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและส่วนกลางต่างกำหนดและดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่เอื้อสำหรับการ

พัฒนากลุ่มเป้าหมายหรือประชากรที่หน่วยงานหรือองค์กรตนเองรับผิดชอบ เช่น กระทรวงมหาดไทย ริเริ่มและกำกับดูแล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลกลุ่มเกษตรกรสตรี และส่งเสริมอาชีพสำหรับ เกษตรกรสตรี และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาทโดยตรงในการ พัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ตามแผนพัฒนาสตรีฯ

๕.๑.๒ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

เป็นลักษณะความเป็นอยู่ของมนุษย์ที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา อนามัย และเศรษฐกิจ เป็นไปตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และ วิธีการเลี้ยงดู โดยที่คุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ บุคคลอยู่ในที่ ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ย่อมจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า บุคคลที่อยู่ในที่ขาดแคลน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยคุณภาพชีวิตต้องขึ้นอยู่กับความพึงพอใจ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปแต่ละ บุคคล สภาพแวดล้อมของชีวิตที่สมบูรณ์ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม ตลอดจน ศาสนา วัฒนธรรมประเพณี และค่านิยมในสังคมที่ทำให้สมาชิกในชุมชนอยู่ร่วมกันได้อย่างมี ความสุข โดยคุณภาพชีวิตยังมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคม โดยผู้ที่มีคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ตนเอง และสังคมมีดำรงชีวิตในแนวทางที่ดี ใช้วิธีอันชอบธรรมในการสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของตนที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นสร้างสรรค์พัฒนา คิดปรับปรุงตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ใช้ภูมิปัญญา เหตุผล และวิธีการแห่งสันติในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับ ในคุณค่า และความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมจึง ไม่มีปัญหาและความขัดแย้ง และเป็นพื้นฐานของครอบครัว และสังคมที่สงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีเสถียรภาพ ปลอดภัย เป็นปึกแผ่นมั่นคง และเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกทั้ง คุณภาพชีวิตเป็น ลักษณะชีวิตของมนุษย์ที่มีสภาพที่ดีสมบูรณ์มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการ ได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สภาพทาง กายภาพ การเมืองการปกครอง สภาพจิตใจอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งสามารถในการ พิจารณาและจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขซึ่งกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิต

พุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิต

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์อันพึงได้รับจากการประกอบกิจการหรือมีอาชีพที่สุจริตถูกต้อง ทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ที่ได้ จากการประกอบกิจนั้น เป็นผลที่เห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการประกอบกิจอาจจะเป็นเงิน สิ่งของ ชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่อง สรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นผลประโยชน์ อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้ อาจเป็นสิ่งที่บุคคล ทั้ง ๆ ไปปรารถนา

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิก กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อีกประการหนึ่งคือหลักอภิธานิยธรรม ๗ หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่ง ความ ไม่เสื่อม ๗ ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะเข้าไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์ คือ ๑) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำกิจที่ควรทำ ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติไว้แล้ว ๔) เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพ และรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ๕) ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี ๖) สักการะเคารพเจดีย์ ๗) ให้การ อารักขา คัมภีร์ อนชอธรรมแก่พระอรหันต์

การพัฒนาบทบาทสตรี

การพัฒนาสตรี เป็นการทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีเท่าเทียมกับบุรุษ ถ้าหากสตรีสามารถตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ เกี่ยวกับชีวิตของตนโดยอิสระไม่ต้องอยู่ภายใต้อาณัติของผู้อื่น และมีสิทธิหน้าที่ตลอดจนโอกาสในการประกอบกิจการต่างๆภายในครอบครัวและสังคมเท่าเทียมกับ บุรุษก็อาจจะกล่าวได้ว่าสตรีมีสถานภาพสูง การพัฒนาสตรี เป็นความพยายามที่กำหนดกำกับทิศทางการคลี่คลายของสังคมที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองและการ แบ่งงานระหว่างเพศที่จะเอื้ออำนวยให้สมาชิกของสังคมไม่ว่าหญิงชายได้รับผลประโยชน์จากการอยู่ รวมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมกันโดยถ้วนหน้าถ้าหากจุดมุ่งหมายในท้ายที่สุดของการพัฒนาสตรีคือ ความเป็นอิสระของสตรีจากความสัมพันธ์ทางอำนาจที่มีแนวโน้มเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบการพัฒนาสตรี น่าจะเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสเท่านั้นแต่สร้างเงื่อนไขที่จะทำให้ สตรีมีสิทธิที่จะเลือกทางการดำรงชีวิตและมีอำนาจที่จะกำหนดและควบคุมชีวิตของตนเองทั้งภายใน และนอกบ้านซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ขาดเสียมิได้สำหรับศักดิ์ศรีและความเป็นตัวของตัวเองในฐานะมนุษย์ใน ขณะเดียวกันในฐานะที่สตรีเป็นสมาชิกของสังคมการพัฒนาสตรีย่อมจะรวมถึงการสร้างเงื่อนไขที่จะ เอื้ออำนวยให้สตรีมีอำนาจหน้าที่ที่จะกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เสมอภาคสำหรับ สมาชิกทุกคนด้วย

คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาวได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสตรี ในแผนพัฒนาสตรีระยะยาวเพื่อให้มีผลไปในทางแก้ปัญหาและสนองความต้องการอย่างแท้จริงของ สตรีไว้ดังนี้ ๑) ให้สตรีมีความเสมอภาคในสิทธิและโอกาสที่จะได้รับบริการต่างๆอันมีผลต่อการ พัฒนาตนเองและยกระดับคุณภาพชีวิตรวมทั้งการมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการตัดสินใจอย่างเท่า เทียมกันระหว่างเพศและระหว่างสตรีด้วยกันเอง ๒) ให้สตรีมีความรู้และทักษะในการประกอบ อาชีพมีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตของตนเองและครอบครัวอย่างมีคุณภาพและมีความคิด ความอ่านกว้างขวางอย่างมีเหตุผลมีความสำนึกรับผิดชอบมีบทบาทสร้างสรรค์ต่อชุมชนมีส่วนร่วม สร้างสันติสุขและความสมานฉันท์ของสังคมในประเทศและระหว่างประชาชาติทั้งหลาย ๓) ให้สตรี ได้รับความคุ้มครองทั้งในด้านร่างกายจิตใจและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ในสวัสดิภาพการทำงาน และการเป็นมารดาโดยเฉพาะระหว่างตั้งครรภ์และเลี้ยงดูลูกอ่อน และ ๔) ให้สตรีมีส่วนร่วมในการ กำหนดค่านิยมกำหนดบทบาทเกี่ยวกับสตรีเองในฐานะสมาชิกของสังคมและมีเสรีภาพในการเลือกวิถี ชีวิตของตนเองในเรื่องที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย

๕.๑.๓ การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามหลักอปริหานิยธรรม ๗

(๑) หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ สมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพบปะปรึกษาหารือกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของสตรีหรือปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ เปิดใจยอมรับข้อยุติความขัดแย้งโดยใช้วิธีการอภิปรายภายใต้ระเบียบกองทุนพัฒนามหาชน มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาทางปัญหาและความต้องการของสมาชิก โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาสังคม การติดตามความเคลื่อนไหวของทางราชการ และการเสนอแนะการแก้ปัญหาของสังคมให้แก่รัฐบาล

(๒) พร้อมเพรียงกันประชุม สมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ในการร่วมมือกันทำกิจการต่างๆ เมื่อทำการใดก็ช่วยกันและทำพร้อมกัน เลิกพร้อมกัน ไม่อึดอัดล่าช้า หรือถ่วงเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและในสังคม รับรู้และเข้าใจความเสมอภาคทางปัญหาและความต้องการของสมาชิก เข้าร่วมประชุมรับทราบแนวทางการบริหารกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยพร้อมเพรียง

(๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้ ปฏิบัติตามกฎหมายทางสังคม ถือว่าเป็นกฎหมายที่สมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้การยอมรับ สามารถผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ โดยอาศัยกลไกทางปัญหาและความต้องการของสมาชิกเป็นตัวตั้ง สามารถที่จะผลักดันให้มีการแก้ไขพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกได้ ความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก เกิดจากถ้อยระเบียบกองทุนพัฒนามหาชนเดียวกัน เพราะถ้าหากคนส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบกับตัวบทกฎหมายใดๆ การแตกแยกทางสังคมของสมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เกิดขึ้นได้

(๔) สักการะเคารพนับถือ สมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ให้ความสำคัญต่อสมาชิก โดยการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของสมาชิก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเสมอภาคทางสังคม การยอมรับ รับรู้ปัญหาร่วมกัน ให้ได้รับสิทธิความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(๕) ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ จะต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของสมาชิก ความเสมอภาคทางด้านสังคม และความเสมอภาคในโอกาสเด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(๖) เคารพสักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ สมาชิกกองทุนพัฒนามหาชนของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เคารพสักการบูชา ปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึง

อนุสาวรีย์ที่เคารพสักการะสืบทอดกันมาแต่โบราณ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ มีความยึดมั่นในสิ่งที่เคารพสักการะอันเดียวกัน เข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

(๗) บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของสมาชิก สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรให้การสนับสนุนเพื่อนสมาชิกผู้ที่มีคุณธรรมทั้งหลาย ช่วยให้ได้มีโอกาสที่จะใช้ความสามารถในการได้รับการศึกษา เพิ่มโอกาสแสวงหาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีพหรือการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมความเข้าใจ อันดีและความสมานฉันท์ระหว่างพุทธศาสนิกชน รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก

๕.๒ อภิปรายผล

ในการอภิปรายผลผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลและสังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและอภิปรายข้อค้นพบใหม่จากการทำวิจัยดังนี้

๕.๒.๑ สภาพทั่วไปการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไปของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใน ๔ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านร่างกาย ๒. ด้านจิตใจ ๓. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ๔. ด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **सानิต ศิริวิศิษฐกุล** ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตด้านร่างกายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ^๑ และคุณภาพชีวิตที่ดีของสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความคาดหวังจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหลังจากการมีกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีการประเมินผลการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในช่วงที่ผ่านมา รวมทั้งการประเมินสถานการณ์และประเด็นสำคัญที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการพัฒนาก้าวหน้าไปในระดับหนึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ก่อนที่จะมีการเริ่มกิจกรรมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างต่อเนื่อง ผลที่เห็นเด่นชัดจากการส่งเสริมกิจกรรมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการตื่นตัวขององค์กรชุมชนระดับหมู่บ้านถึงระดับจังหวัด ซึ่งผลการพัฒนาประการหนึ่ง คือ การรวมตัวเป็นองค์กรหรือกลไกการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยมีหน่วยงานภาครัฐ ทั้งในระดับท้องถิ่น ภูมิภาคและส่วนกลางต่างกำหนดและดำเนิน

^๑ สานิต ศิริวิศิษฐกุล, “คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๐).

โครงการหรือกิจกรรมที่เอื้อสำหรับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายหรือประชากรที่หน่วยงานหรือองค์กรที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น กระทรวงมหาดไทย ริเริ่มและกำกับดูแล กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดูแลกลุ่มเกษตรกรสตรี และส่งเสริมอาชีพสำหรับเกษตรกรสตรี และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีสำหรับกลุ่มเป้าหมายต่างๆ ตามแผนพัฒนาสตรีฯ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ**^๒ ได้วิจัยเรื่องโครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย (ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน ๔ จังหวัด ๔ ภาค) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่สำคัญได้แก่ ความกล้าแสดงออก ปัจจัยด้านการเมืองได้แก่ ความรู้ด้านการเมือง ความสำนึกในหน้าที่ทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารหรือแนวทางการพัฒนาของอบต. และการประชาสัมพันธ์ตัวเอง ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ (๑) การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม (๒) ความรู้สึ้อยากพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง (๓) ความพร้อมที่จะเสียสละเพื่อส่วนรวม(๔) การรับรู้ว่ามีคนในชุมชนให้โอกาสและยอมรับผู้หญิงมากขึ้น และ(๕) การสนับสนุนจากครอบครัว สอดคล้องกับ **ออมทิพย์ เมฆรักชวานิช และคณะ**^๓ ได้วิจัยเรื่องบทบาทการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษายืนยันว่า บทบาทการสื่อสารที่มีส่วนร่วมในการเสริมพลังความเข้มแข็งของผู้หญิงได้แก่ ๑) การเป็นช่องทางถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้ ๒) การเป็นช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ๓) การกลั่นกรองข้อมูล ๔) การเป็นตัวช่วยในกระบวนการตัดสินใจ ๕) การเป็นกลไกการเร่งกระบวนการพบปะแสดงความคิดเห็น ๖) การเป็นตัวเชื่อมต่อการสื่อสารในแนวนอน ๗) การเป็นเครื่องมือในการสร้างความโปร่งใส ๘) การเป็นเวทีสื่อสารทางความคิด ๙)การสร้างการมีส่วนร่วม ๑๐) การแก้ปัญหาความขัดแย้ง ๑๑) การเป็นปากเสียงให้กลุ่มต่าง ๆ และผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน ๑๒) การรวบรวมความสำคัญ สอดคล้องกับ **วรรณดี เกตแก้ว**^๔ ได้วิจัยเรื่ององค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้ ผลการศึกษายืนยันว่าคุณลักษณะมีของผู้นำการบริหาร มี ๒ ด้าน คือ ๑) คุณลักษณะส่วนบุคคลมี ด้านความร่วมมือ ด้านวิชาการ ด้านเอาใจใส่ต่อผู้ตาม ด้านการเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านบุคลิกภาพ และคุณลักษณะผู้นำสตรี ที่เอื้อต่อความสำเร็จ ด้านการให้ความอิสระแก่ผู้ตาม การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน การแบบอย่างการสอน การประเมินผลของการสอนเพื่อปรับปรุงการสอน การประชุมเพื่อพูดคุยและทบทวนการสอน การสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ตามการทำให้ เป็นที่เคารพศรัทธาและไว้วางใจ การอธิบายทิศทางเป้าหมายและ

^๒พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ, “โครงการศึกษาข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Stakeholders) ต่อการมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่นของสตรีในประเทศไทย(ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบล ใน ๔ จังหวัด ๔ ภาค)”, **รายงานวิจัย**, (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัวกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ๒๕๔๙).

^๓ออมทิพย์ เมฆรักชวานิช และคณะ, “ชุดโครงการสื่อสารเพื่อชุมชน :บทบาทการสื่อสารการเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้หญิงในการปกครองส่วนท้องถิ่น”, **รายงานวิจัย**, (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๗).

^๔วรรณดี เกตแก้ว, “การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะของผู้นำสตรีทางการศึกษาในภาคใต้”, **ปริญาการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๒).

คุณค่าของโรงเรียน การจัดโครงการสัมมนาหรือการพัฒนาผู้ ตามในรูปแบบอื่นๆ การถือแบบอย่างที่ดี และแบบอย่าง que ประสพผลสำเร็จในการทำงานการสะท้อนผลงานผ่านผู้ที่มีประสบการณ์ สูงและความ มั่นมั่นที่จะให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการ เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง ได้วิจัยเรื่องคุณภาพชีวิตในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวรายปี กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ ผลการวิจัยพบว่า ลูกจ้างชั่วคราวรายปี มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลาง คุณภาพชีวิต ด้านสภาพงาน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือด้านภาวะผู้นำ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ ด้านการพัฒนาและการใช้ความสามารถ ส่วนระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวที่อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านสิทธิของลูกจ้าง รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยและการส่งเสริมสุขภาพ ด้านงานและขอบเขตชีวิตส่วนตัว ด้านคาตอบแทนที่ เพียงพอและยุติธรรม และระดับคุณภาพชีวิตที่อยู่ระดับปานกลางแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ คุณภาพชีวิตด้านความมั่นคงและโอกาสความก้าวหน้า^๕ และสอดคล้องกับ สุทธิพงศ์ บุญผดุง ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตพบว่า การรวมกลุ่มทางสังคมมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัย ด้านการอุทิศและการได้รับการยอมรับจากชุมชน ด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ปัจจัยด้านการดำรงชีพ และปัจจัยด้านรายรับและรายจ่าย คุณภาพชีวิตด้านสภาพร่างกายที่ดี มีปัจจัยที่เกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัยด้านการใส่ใจเรื่องสุขภาพ และปัจจัยด้านการบริโภคที่ดี^๖

๕.๒.๒ หลักการ แนวคิด ทฤษฎี และพุทธบูรณาการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรี เป็นลักษณะการพัฒนาความเป็นอยู่ของสตรีที่อาศัยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นกลไกสำคัญ เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา อนามัย และเศรษฐกิจ เป็นไปตามลักษณะของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพ เชื้อชาติ วัฒนธรรม และวิธีการเลี้ยงดู โดยที่คุณภาพชีวิตนั้นขึ้นอยู่กับสภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อมทางชีวภาพที่เปลี่ยนไปหลังสมัครเข้าร่วมกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีทรัพยากรสิ่งแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า คุณภาพชีวิตสตรี คือ ชีวิตที่มีความสุขพอสมควร ความสุขในที่นี้หมายถึงความสุขทางกายและความสุขทางใจด้วย ความสุขทางกายอาจวัดได้จากการได้รับตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างเพียงพอ ในเบื้องต้นสิ่งเหล่านี้ได้แก่ การได้รับการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนจากครอบครัวอย่างดีพอ การมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงได้รับ

^๕ มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง, “คุณภาพชีวิตในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวรายปี กรณีศึกษา : มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ”, รายงานการวิจัย, (ตรัง : มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ, ๒๕๕๑).

^๖ สุทธิพงศ์ บุญผดุง, “การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในท้องถิ่นโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง”, รายงานการวิจัย, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ๒๕๕๔).

การศึกษาตามความสามารถทางสติปัญญา มีอาชีพการงานที่สุจริต เป็นประโยชน์ต่อสังคม และมีรายได้ที่เหมาะสมกับแรงงานที่ลงไป มีโอกาสเลื่อนฐานะตามความรู้ ความสามารถ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และมีโอกาสแสวงหาความบันเทิง รื่นเริงใจตามธรรมชาติของมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างพอสสมควร รวมทั้งโอกาสในการสร้างครอบครัวและสมาชิกใหม่ให้แก่สังคมด้วย

การพัฒนาคุณภาพชีวิตสตรีมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยสมาชิกที่มีคุณภาพชีวิตจะช่วยให้ตนเองและสังคมมีดำรงชีวิตในแนวทางที่ดี ใช้วิธีอันชอบธรรมในการสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ ของตนที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่นสร้างสรรค์พัฒนา คิดปรับปรุงตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ใช้ภูมิปัญญา เหตุผล และวิธีการแห่งสันติในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับในคุณค่า และความสำคัญของตนเอง ผู้อื่น สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงไม่มีปัญหาและความขัดแย้ง และเป็นพื้นฐานของครอบครัว และสังคมที่สงบสุข มีความเจริญก้าวหน้า มีเสถียรภาพ ปลอดภัย เป็นปึกแผ่นมั่นคง และเป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้ง คุณภาพชีวิตเป็นลักษณะชีวิตของมนุษย์ที่มีสภาพที่ดีสมบูรณ์มีความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากการได้รับการตอบสนองความต้องการของตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคม สภาพทางกายภาพ การเมืองการปกครอง สภาพจิตใจอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งสามารถในการพิจารณาและจัดการกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุข การรู้จักบริหารตนเอง การมีความเอื้ออาทรต่อบุคคลอื่น การมีอาชีพมีรายได้ มีคุณธรรมและศีลธรรม ฯลฯ

๕.๒.๒.๑ พุทธบูรณาการการพัฒนาคุณภาพชีวิต

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ๔ ซึ่งหลักธรรมนี้ประกอบด้วยเนื้อหาและใจความสำคัญดังนี้ ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ หมายถึง ธรรมที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์อันพึงได้รับการประกอบกิจการหรือมีอาชีพที่สุจริตถูกต้องทั้งทางกฎหมายและศีลธรรม ผลประโยชน์ ที่ได้ จากการประกอบกิจนั้น เป็นผลที่ได้ทันตาเห็นไม่ต้องรอถึงภายภาคหน้า ผลประโยชน์ที่ได้รับการประกอบกิจ อาจจะเป็นเงิน สิ่งของ ชื่อเสียง เกียรติยศ การยกย่องสรรเสริญ หรือกล่าวอย่างง่าย ๆ ว่าเป็นผลประโยชน์ อาจเป็นวัตถุหรือผลตอบแทนทางด้านจิตใจก็ได้ อาจเป็นสิ่งที่บุคคลทั่ว ๆ ไปปรารถนา มี ๔ ประการ คือ ๑) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น เช่น ขยันหมั่นเพียร ๒) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษาโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วย ความขยันหมั่นเพียร โดยชอบธรรม ๓) กัลยาณมิตตตา คบคนดี ไม่คบคนชั่ว ๔) สมชีวิตา อยู่อย่างพอเพียง ภูทางเจริญทรัพย์และทางเสื่อมแห่งโภคทรัพย์

หลักพุทธบูรณาการที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี อีกประการหนึ่งคือหลักอภิธานิยธรรม ๗ หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม ๗ ประการ ผู้ปฏิบัติธรรมนี้จะนำไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายสงฆ์คือ ๑) หมั่นประชุมกันเนืองนิจ ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำการที่ควรทำ ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกสิ่งที่ยังบัญญัติไว้แล้ว ๔) เคารพนับถือผู้ใหญ่การเคารพ

และรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ๕) ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี ๖) สักการะเคารพเจดีย์ ๗) ให้การอารักขา คัมภีร์ อังคิยธรรมแก่พระอรหันต์

๕.๒.๒.๒ การพัฒนาบทบาทสตรี

การพัฒนาสตรี เป็นการทำให้สถานภาพและบทบาทของสตรีเท่าเทียมกับบุรุษถ้าหากสตรีสามารถตัดสินใจเรื่องสำคัญๆเกี่ยวกับชีวิตของตนโดยอิสระไม่ต้องอยู่ภายใต้อาณัติของผู้อื่นและมีสิทธิหน้าที่ตลอดจนโอกาสในการประกอบกิจการต่างๆภายในครอบครัวและสังคมเท่าเทียมกับบุรุษก็อาจจะกล่าวได้ว่าสตรีมีสถานภาพสูง การพัฒนาสตรีเป็นกระบวนการที่ไม่เพียงแต่สร้างความเสมอภาคในโอกาสเท่านั้นแต่สร้างเงื่อนไขที่จะทำให้สตรีมีสิทธิ์ที่จะเลือกทางการดำรงชีวิตและมีอำนาจที่จะกำหนดและควบคุมชีวิตของตนเองทั้งภายในและนอกบ้าน และผู้นำสตรีคือผู้ที่มีบุคลิกลักษณะคุณสมบัติเด่นกว่าผู้อื่นในกลุ่มและมีอิทธิพลมากกว่าบุคคลอื่นๆในหน่วยงานทั้งสามารถสร้างความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้เกิดขึ้นแก่หน่วยงานนั้นๆได้ดังนั้นผู้นำจึงหมายถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งได้รับบทบาทเป็นผู้บริหารประสานประโยชน์ในกลุ่มเสมือนเป็นสัญลักษณ์ของกลุ่มซึ่งมีอิทธิพลและอำนาจสามารถบังคับบัญชาบุคคลในกลุ่มให้ปฏิบัติงานจนบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

๕.๒.๓ การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การนำเสนอรูปแบบพุทธบูรณาการตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ สำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ตามหลักอปริหานิยธรรม ๗ ๑) หมั่นประชุมเนื่องนิตย์ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรพบปะปรึกษาหารือกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของสตรีหรือปัญหาครอบครัว ปัญหาสุขภาพ เปิดใจยอมรับข้อยุติความขัดแย้งโดยใช้วิธีการอภิปรายภายใต้ระบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีการพูดคุยถกเถียงปัญหาและความต้องการของสมาชิก โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาสังคม การติดตามความเคลื่อนไหวของทางราชการ และการเสนอแนะการแก้ปัญหาของสังคมให้แก่รัฐบาล ๒) พร้อมเพรียงกันประชุม สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ในการร่วมมือกันทำกิจการต่างๆ เมื่อทำการใดก็ช่วยกันและทำพร้อมกัน เลิกพร้อมกัน ไม่อิดออดล่าช้า หรือถ่วงเวลา รับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากส่วนรวมและในสังคม รับรู้และเข้าใจความเสมอภาคทางปัญหาและความต้องการของสมาชิก เข้าร่วมประชุมรับทราบแนวทางการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยพร้อมเพียง สอดคล้องกับ จำเนียรน้อย สิงห์รักษ์ ได้วิจัยเรื่องศึกษาหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการวิจัยพบว่า คำสอนเรื่องสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท หมายถึง ความพร้อมเพรียงกันปฏิบัติกิจการงานต่างๆ ด้วยความสมานฉันท์ เริ่มตั้งแต่ระดับปฏิบัติต่อตนเองและคนอื่น ชุมชน สังคม ประเทศ ให้ได้รับผลแห่งการปฏิบัติสามัคคีธรรมเท่าที่จะสามารถปฏิบัติตามได้ กล่าวคือ ในระดับโลกียะทำให้เกิดความสงบสุขใน

สังคมการดำเนินชีวิตร่วมกัน ส่วนระดับโลกุตระก็สามารถส่งผลให้เป็นบรรลุมรรคผล สันความทุกข์ได้ในที่สุด^๓ ๓) ไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม ถือว่าเป็นกฎหมายที่สมาชิกส่วนใหญ่ได้ให้การยอมรับ สามารถผลักดันให้มีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ โดยอาศัยกลไกทางปัญหาและความต้องการของสมาชิกเป็นตัวตั้ง สามารถที่จะผลักดันให้มีการแก้ไขพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิกได้ ความสัมพันธ์ทางสังคมของสมาชิก เกิดจากถ้อยระเบียบกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเดียวกัน เพราะถ้าหากคนส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบกับตัวบทกฎหมายใดๆ การแตกแยกทางสังคมของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เกิดขึ้นได้ สอดคล้องกับ **ปกรณ์ มหากันธา** ได้วิจัยเรื่องรูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีลำดับขั้นตอน ได้แก่ กำหนดยุทธศาสตร์การบริหารองค์กร ด้วยการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ การบูรณาการหลักการบริหารทางพุทธศาสนาและหลักการบริหารแบบธรรมาภิบาล เพื่อกำหนดค่านิยมที่พึงประสงค์ขององค์กร กำหนดวิธีการบริหารองค์กรให้ความรู้โดยการสัมมนา ฝึกอบรม เพื่อพัฒนาตน พัฒนาบุคลากรและการพัฒนาองค์กร และ กำหนดลักษณะการบริหารที่พึงประสงค์ เพื่อประโยชน์ตน (องค์กร) ประโยชน์ผู้อื่น (ประชาชน) และมีประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย สามารถเป็นต้นแบบและเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่องค์กรอื่นๆ ต่อไป^๔ ๔) สักการะเคารพนบถือ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของสมาชิก ให้ความสำคัญต่อสมาชิก โดยการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และความต้องการของสมาชิก ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความเสมอภาคทางสังคม การยอมรับ รับรู้ปัญหาร่วมกัน ให้ได้รับสิทธิความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับ **ชลกร เทียนส่องใจ** ได้วิจัยเรื่องการเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเชิงพุทธ: หลักการและเครื่องมือสำหรับการจัดการความขัดแย้ง ผลการวิจัยพบว่า ในการปฏิบัติการจัดการความขัดแย้งทางพระพุทธศาสนา คือ การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลาง การอภัยทาน และทางเลือกอื่นตามแนวทางแห่งพระวินัยซึ่งได้แก่ การไต่สวน การประนีประนอม การใช้เสียงข้างมาก และ การพิจารณาตัดสินโดยสังฆสภา^๕ ๕) ปกป้องคุ้มครองเด็กและสตรีไม่ให้ถูกข่มเหงน้ำใจ จะต้องส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของสมาชิก ความเสมอภาคทางด้านสังคม และความเสมอภาคในโอกาส เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๖) เคารพหลักการบูชาปูชนียสถานและปูชนียวัตถุ สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เคารพหลักการบูชาปูชนีย

^๓ จำเริญน้อย สิงหะรักษ์, “ศึกษาหลักสามัคคีธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท”, รายงานวิจัย, (กำแพงเพชร : มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, ๒๕๕๕).

^๔ ปกรณ์ มหากันธา, “รูปแบบและกระบวนการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

^๕ ชลกร เทียนส่องใจ, “การเจรจาไกล่เกลี่ยคนกลางเชิงพุทธ : หลักการและเครื่องมือสำหรับการจัดการความขัดแย้ง”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

สถานและปูชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ที่เคารพสักการะสืบต่อกันมาแต่โบราณ อันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติ มีความยึดมั่นในสิ่งที่เคารพสักการะอันเดียวกัน เข้าร่วมกิจกรรมอันเป็นศูนย์รวมจิตใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๗) บำรุงรักษาผู้มีธรรมทั้งหลายที่เป็นที่พึ่งของสมาชิก สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ควรให้การสนับสนุนเพื่อนสมาชิกผู้ที่มีคุณธรรมทั้งหลาย ช่วยให้ได้รับโอกาสที่จะใช้ความสามารถในการได้รับการศึกษา เพิ่มโอกาสแสวงหาเพื่อความเจริญก้าวหน้าในการดำรงชีพหรือการเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครองพระพุทธศาสนา ส่งเสริมความเข้าใจ อันดีและความสมานฉันท์ระหว่างพุทธศาสนิกชน รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตสมาชิก สอดคล้องกับงานวิจัยของ **นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง** ได้วิจัยเรื่องรูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก ผลการวิจัยพบว่า หลักการของการปกครองแบบราชาธิปไตย ได้แก่ หลักธรรมต่าง ๆ ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสแสดงไว้จำนวนมากเพื่อเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งในการใช้อำนาจของผู้ปกครอง เนื่องจากผู้ปกครองแบบราชาธิปไตยมีอำนาจสิทธิ์ขาดแต่เพียงผู้เดียว และหลักการของการปกครองแบบสามัคคีธรรมมีหลักการปกครองที่สำคัญคืออภิธานิยธรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมเพื่อสร้างความสามัคคีและหลักธรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครอง ส่วนหลักการของการปกครองของคณะสงฆ์นั้นมีพระธรรมวินัยเป็นหลักการปกครองสำคัญ ซึ่งคณะสงฆ์จะต้องดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดีภายใต้กรอบแห่งพระธรรมวินัย^{๑๐}

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. รัฐควรมีนโยบายสนับสนุนให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นสำรวจค้นหาจัดทำนโยบายการพัฒนาสตรีระดับท้องถิ่น เพื่อรองรับการนำเงินทุนมาพัฒนาสตรี
๒. รัฐควรกำหนดนโยบายพัฒนาสตรีส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาสตรีในด้านร่างกาย ให้เกิดการพัฒนาสุขภาพกายอย่างต่อเนื่อง
๓. รัฐควรกำหนดนโยบายพัฒนาสตรีส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาสตรีในด้านจิตใจ ให้เกิดการพัฒนาสุขภาพจิตมีความพร้อมรองรับการเผชิญปัญหาในอนาคตอย่างต่อเนื่อง
๔. รัฐควรกำหนดนโยบายพัฒนาสตรีส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาสตรีในด้านความสัมพันธ์สังคม โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงบทบาทสตรี
๕. รัฐควรกำหนดนโยบายพัฒนาสตรีส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ

^{๑๐} นครินทร์ แก้วโชติรุ่ง, “รูปแบบและหลักการของการปกครองในพระไตรปิฎก”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖).

แผนพัฒนาสตรีในด้านสิ่งแวดล้อมประสานให้เกิดการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านอาชีพ และ กิจกรรมจิตอาสาที่นำไปสู่การรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

๑. หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำแผนพัฒนาสตรีในด้านร่างกาย ให้เกิดการพัฒนาสตรีในทุกด้านอย่างต่อเนื่อง

๒. องค์กรสตรีควรค้นหาความต้องการของสมาชิกในองค์กรร่วมกำหนด แผนพัฒนาบทบาทสตรี นำความต้องการไปบรรจุไว้แผนพัฒนาเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนกิจกรรม โครงการพัฒนาบทบาทสตรีในทุกด้าน

๓. กองทุนสตรีในระดับตำบลมีการทบทวนประเมินกิจกรรมการพัฒนาบทบาท สตรีทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์สังคม และด้านสิ่งแวดล้อม และ นำเสนอแนวทางการพัฒนาสตรีให้เกิดความต่อเนื่อง ร่วมกับภาครัฐและเอกชน

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษากลไกในการพัฒนากองทุนบทบาทสตรีสู่ความยั่งยืน เพื่อค้นหากลไกที่เป็นคำสำคัญนำมาขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

๒. ศึกษาการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีด้วยระบบสมาชิก เพื่อค้นหา รูปแบบการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่สามารถนำไปปรับใช้กับความสามารถของแต่ละ กองทุนนำไปสู่การพัฒนากองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอย่างเป็นระบบ

๓. ศึกษาการประเมินศักยภาพของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อค้นหา ความสามารถจากความเชื่อมโยงของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาศักยภาพใน แต่ละด้าน โดยผู้บริหารกองทุนสามารถกำหนดแนวทางพัฒนาด้วยตนเอง

๔. ศึกษาการพัฒนาารูปแบบนโยบายกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสู่ความยั่งยืน เพื่อ ค้นหาแบบที่สังเคราะห์จากปัญหาและความต้องการของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องกำหนดเป็นนโยบายสนับสนุนการพัฒนาในทุกมิติ